

น้ำมะเน็ดโซดา

นายโกศล สุนตระกูล ชื่อเดิมสุนกิมฮวด (พ.ศ.2381 - 2502) เป็นพี่ชายพระยาศรีวิสารวาจา (เทียนเลี้ยง สุนตระกูล) และเป็นบิดาของสมหมาย สุนตระกูล ซึ่งถือเป็นนักธุรกิจที่ลงทุนกิจการต่างๆ ที่ถือเป็นกระแสในยุคนั้น ไม่ว่าจะเป็นกิจการเดินเรือหรือกิจการธนาคาร (ธนาคารจีนสยาม) แต่กิจการที่ถือเป็นรากฐานของครอบครัวก็คือการบุกเบิกการผลิตน้ำมะเน็ดโซดา

นายโกศลเข้าเรียนในโรงเรียนอัสสัมชัญ ซึ่งเริ่มเปิดดำเนินการสอนมาเพียงประมาณ 6 ปี นายโกศลได้ศึกษาอยู่จนจบชั้น 8 เมื่ออายุ 18 ปี

นายโกศลเข้าดำเนินการค้าต่อจากบิดาในปี พ.ศ.2446 ก็ได้เริ่มทำโรงงานเครื่องดื่มประเภทน้ำอัดลมที่เรียกขานจนติดปากมาจนปัจจุบันว่า "น้ำมะเน็ดโซดา" โดยเครื่องหมუნด้วยมือ ซึ่งอาศัยความช่วยเหลือของนายฮกกี บัตตพงษ์ ผู้เป็นน้ำเชย ในการทำน้ำมะเน็ดโซดานี้ นายโกศลได้ใช้วิชาภาษาอังกฤษที่ได้เรียนจากโรงเรียนอัสสัมชัญสั่งตำราทำน้ำอัดลมและเขื่อน้ำหวานชนิดต่างๆ จากประเทศอังกฤษมาดำเนินการค้นคว้าดัดแปลงและปรุงน้ำเพื่อขึ้นจำหน่ายเองอีกด้วย เช่น เขื่อน้ำขิง เขื่อน้ำชาธิปา ริลลา เป็นต้น จนกระทั่งได้ส่งไปประกวดที่เมืองตูรินในปี พ.ศ.2454 ได้รับรางวัลเหรียญทอง กิจการด้านขายหัวน้ำเขื่อนี้ได้เป็นกิจการสำคัญอันหนึ่งของห้างสุนชุยโหดตลอดมาจนกระทั่งได้ห้างฮัสกี แอนด์ ปิกเกอร์ริง (Messre. Hasehe & Pickering) เป็นเอเยนต์ในกรุงลอนดอน และซึ่งได้ติดต่อกันเรื่อยมาเป็นเวลาถึง 40 ปี โดยเพิ่งจะมาขาดการติดต่อลงเสียเมื่อเกิดสงครามเอเชียบูรพาในปี พ.ศ.2485

ปี พ.ศ. 2462 ห้างสุนชุยโหดได้ซื้อกิจการของบริษัท Bangkok Manufacturing Co., Ltd. ซึ่งมีหมอม ตี. เสवादเฮช ผู้รู้จักมักคุ้นกับนายโกศลดีเป็นนายกรรมการบริษัทนี้หรือซึ่งเป็นที่รู้จักกันภายหลังว่า บี.เอ็ม.ซี. (B.M.C.) เป็นบริษัทที่ทำน้ำมะเน็ด (Lemonade หรือนัยหนึ่งว่าน้ำมะนาวคั้น แต่คนไทยนิยมเรียกย่อเฉพาะพยางค์หลัง ดังนั้นเสียงเลม่อนเน็ดจึงเหลือเพียงมะเน็ด) ทำน้ำแข็งและกิจการห้องเย็น การที่นายโกศลได้ซื้อกิจการดังกล่าวเห็นจะเป็นเพราะเป็นกิจการที่นายโกศลได้ทำอยู่แล้ว คือการทำน้ำมะเน็ดและโรงงานน้ำแข็ง และอีกประการหนึ่งก็คือ ที่ตั้งบริษัทและโรงงานทำน้ำมะเน็ดยังอยู่ข้างเคียงห้างสุนชุยโหด

ในการซื้อกิจการของบริษัท บี.เอ็ม.ซี.นั้น นายโกศลได้สังเกตเห็นการณ์ไกลในการที่ได้ว่าจ้างผู้จัดการซึ่งเป็นฝรั่งให้ทำหน้าที่เป็น ผู้จัดการต่อไป โดยให้เงินเดือนรวมทั้งค่าเช่าบ้านถึงเดือน 1,300 บาท อันนับว่าเป็นเงินมีใช้น้อยในสมัยนั้นเพราะจะต้องดำเนิน กิจการแข่งกับบริษัทเฟรเซอร์ แอนด์ ร์ฟ ซึ่งเป็นบริษัทที่ใหญ่และเงินทุนมากเพื่อที่จะมีความรู้กว้างขวางทันกับกิจการค้าที่ขยาย ออกไป

ภายหลังที่นายโกศลได้เปิดกิจการทำโรงน้ำแข็ง โรงน้ำมะเน็ด และห้องเย็นด้วยตนเองแล้ว จึงได้เปลี่ยนมาจ้างฝรั่งชาติสก๊อต มาเป็นนายช่างที่ปรึกษา กิจการของห้าง บี.เอ็ม.ซี. ได้เจริญเรื่อยมาจนโชดาและนำหวานของ บี.เอ็ม.ซี. เป็นที่นิยมอย่าง แพร่หลาย ส่วนกิจการทางด้านห้องเย็นซึ่งนับว่าเป็นแห่งแรกในประเทศไทยก็เป็นที่รู้จักทั่วไปในหมู่เจ้านาย ข้าราชการ และ คหบดี สำหรับกิจการโรงน้ำแข็งนั้น ในปี พ.ศ.2473 นายโกศลได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นอีกโรงหนึ่งที่หัวหิน โดยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินในพิธีเปิด

(เรียบเรียงจากหนังสืออนุสรณ์พระราชทานเพลิงศพ นายโกศล สุนทระกุล, พ.ศ.2502)